

STORTINGET

Innst. 352 L

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 91 L (2020–2021)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Midlertidig lov om forvaltning av personell i Forsvaret for å avhjelpe konsekvenser av covid-19

Til Stortinget

Sammendrag

Forsvarsdepartementet foreslår en ny midlertidig lov om forvaltning av personell i Forsvaret for å avhjelpe konsekvenser av covid-19. Formålet med loven er å sikre at Forsvaret kan opprettholde operativ evne, beredskap og styrkeproduksjon gjennom covid-19-pandemien.

Midlertidig lov 29. april 2020 nr. 36 om forvaltning av personell i Forsvaret for å avhjelpe konsekvenser av covid-19 ble opphevet 1. februar 2021. Regjeringen anfører at det ut fra den nåværende smittesituasjonen fremdeles er behov for en lov for å sikre at Forsvaret kan opprettholde operativ evne, beredskap og styrkeproduksjon gjennom covid-19-pandemien. Lovforslaget innebærer en videreføring av reglene fastsatt i midlertidig lov 29. april 2020 nr. 36 i en ny midlertidig lov.

Lovforslaget gir Forsvaret en begrenset beordringsmyndighet overfor sivilt tilsatte der dette er strengt nødvendig for å ivareta lovens formål. Forslaget gir videre Forsvaret myndighet til å iverksette strengt nødvendige tiltak, både i og utenfor arbeidstid, overfor militært tilsatte, tjenestepliktige inne til tjeneste og sivilt tilsatte for å begrense smittespredning. Loven gjelder på norsk territorium og på norske skip og luftfartøy. Loven gjelder kun Forsvarets personell og hjemler ikke tiltak overfor personer utenfor Forsvaret. Etter forslaget skal loven tre i kraft straks og gjelde frem til 1. september 2021. Loven

har en begrenset varighet fordi den er knyttet opp til covid-19-pandemien og de utfordringene som følger med den. Det er uklart hvor lenge tiltakene vil være nødvendige. Dersom loven skal forlenges ut over dette, krever det et nytt lovvedtak.

Forslaget har vært på alminnelig høring. Åtte høringsinstanser og fire privatpersoner hadde merknader.

En ny midlertidig lov vil ha beskjedne økonomiske og administrative konsekvenser. Eventuelle økonomiske konsekvenser som følge av forslaget vil håndteres innenfor forsvarsbudsjettet.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, lederen Anniken Huitfeldt, Martin Kolberg, Marianne Marthinsen og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Hårek Elvenes, Trond Helleland, Ingjerd Schou og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Siv Jensen, Christian Tybring-Gjedde og Morten Wold, fra Senterpartiet, Emilie Enger Mehl og Liv Signe Navarsete, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, fra Venstre, Trine Skei Grande, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, viser til lovforslaget, en ny midlertidig lov om forvaltning av personell i Forsvaret for å avhjelpe konsekvenser av covid-19. Komiteen viser til at formålet med loven er å sikre at Forsvaret kan opprettholde operativ evne, beredskap og styrkeproduksjon gjennom covid-19-pandemien. Komiteen viser til at midlertidig lov 29. april 2020 nr. 36 om forvaltning av personell i Forsvaret for å avhjelpe konsekvenser av covid-19 ble opphevet 1. februar 2021.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, merker seg at den nåværende smittesituasjonen tilsier at det fremdeles er behov for en lov som sikrer at Forsvaret kan opprettholde operativ evne, beredskap og styrkeproduksjon gjennom covid-19-pandemien.

Komiteen merker seg at lovforslaget innebærer en videreføring av reglene fastsatt i midlertidig lov 29. april 2020 nr. 36 i en ny midlertidig lov. Lovforslaget gir Forsvaret en begrenset beordringsmyndighet overfor sivilt tilsatte der dette er strengt nødvendig for å ivareta lovens formål. Forslaget gir videre Forsvaret myndighet til å iverksette strengt nødvendige tiltak, både i og utenfor arbeidstid, overfor militært tilsatte, tjenesteppliktige inne til tjeneste og sivilt tilsatte for å begrense smittespredning. Loven gjelder på norsk territorium og på norske skip og luftfartøy. Loven gjelder kun Forsvarets personell og hjemler ikke tiltak overfor personer utenfor Forsvaret. Etter forslaget skal loven gjelde frem til 1. september 2021.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til lovforslaget § 4.

Flertallet anser det som nødvendig, for ytterligere å øke forutsigbarheten for Forsvaret under pandemien, å forlenge lovens varighet til 10. november.

Flertallet fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Loven trer i kraft straks og oppheves 10. november 2021.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til de forutgående komitébehandlingene av den midlertidige loven om forvaltning av personell i Forsvaret, jmfør Innst. 245 L (2019–2020) og Innst. 32 L (2020–2021). Som tidligere anerkjenner disse medlemmer behovet for å kunne omdisponere personell under koronakrisen for å opprettholde operativ evne, beredskap og styrkeproduksjon og ivareta behov for smittevern. Disse medlemmer anerkjenner at det er positivt at Forsvarsdepartementet, i motsetning til ved den opprinnelige midlertidige lovens forlengelse i september 2020, denne gangen la opp til en ordinær høringsrunde med ordinære frister. Disse medlemmer vil påpeke at reelle høringsrunder må være en forutsetning når lover som hjemler omfattende inngrep i eksisterende arbeidsforhold, foreslås.

Disse medlemmer viser til at det norske samfunnet i skrivende stund har måttet leve med omfattende restriksjoner i en krisesituasjon i over ett år. Tillit, gjensidig forståelse og dialog mellom partene i arbeidslivet har vært en stor styrke i samfunnets håndtering av krisesituasjonen, spesielt når krisen går fra å være en

kortvarig til en langsiktig unntakssituasjon. Nettopp erfaringene fra den sektoren som den foreslåtte loven regulerer, tjener som gode eksempler på at en har evnet å finne gode løsninger på frivillig basis. Disse medlemmer viser til NTLs høringsinnspill, hvor det vises til at «erfaring fra etaten viser at den enkelte ansattes innsatsvilje og lojalitet ovenfor arbeidsgiver og samfunnsoppdraget er så stor at det er mulig å finne løsninger innenfor det ordinære regelverket og gjennom lokale løsninger», og at dette har gjort at det ofte ikke har vært nødvendig å ta loven i bruk. Disse medlemmer minner videre om at tillit og lojalitet er goder som må forvaltes svært godt, spesielt i en situasjon der pandemien skaper store utfordringer for de ansatte.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti merker seg høringsinnspillet fra Advokatforeningen, som fremmer som en mulig innvendig at lovforslaget «tilsynelatende gir arbeidsgiver svært vid adgang til å beslutte inngripende tiltak overfor arbeidstakerne», og registrerer betenkelighetene med dette. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti gjennomgående har vært svært skeptisk til lovens nødvendighet i en situasjon der arbeidstakere har strukket seg svært langt for å imøtekomme de krav som man på arbeidsgiversiden har ansett som nødvendige.

En forutsetning for at flertallet i utgangspunktet stilte seg bak den midlertidige loven, var dens høye terskel for å sette i verk inngripende tiltak og den dokumentasjonsplikten som loven fremhevet. Dette medlem må dessverre registrere at høringsinstansene har rapportert om flere tilfeller der det er uklart om denne plikten har blitt tilstrekkelig fulgt opp, og at det blir rapportert om mangel på involvering og drøfting med arbeidstakersiden før iverksettelse av tiltak hjemlet i den tidligere midlertidige loven.

Dette medlem viser til at den midlertidige loven som det ovennevnte lovforslaget bygger på, ble opphevet 1. februar 2021. Dette medlem viser til at dialog med arbeidstakerorganisasjonene tilsier at man i perioden fra lovens opphevelse fram til i dag har evnet å finne gode og rimelige løsninger gjennom partsdialog, dette i en situasjon der smittesituasjonen nasjonalt har vært på sitt mest kritiske siden pandemiens begynnelse. Dette medlem ber regjeringen trekke lærdom av dette.

Dette medlem vil på dette grunnlag gå imot lovforslaget. Om loven skulle bli vedtatt på ny, mener dette medlem fremdeles at det er tvingende nødvendig at regjeringen følger opp de forutsetninger som ligger til grunn for loven, nemlig at behovet for å beordre sivilt personell skal dokumenteres, og at ansatte og tillitsvalgte skal involveres i forkant av iverksettelse av tiltak hjemlet i loven. Dette medlem mener i tillegg at det er svært viktig at departementets lovnad om en rappor-

teringsmekanisme blir fulgt opp snarest etter lovens ikrafttredelse.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til midlertidig lov

om forvaltning av personell i Forsvaret for å avhjelpe konsekvenser av covid-19

§ 1 Formål og virkeområde

Lovens formål er å sikre at Forsvarets operative evne, beredskap og styrkeproduksjon opprettholdes gjennom covid-19-pandemien.

Loven gjelder på norsk territorium og på norske skip og luftfartøy.

§ 2 Myndighet til å endre arbeidsoppgaver, ansvar og arbeidssted for sivilt tilsatte

Forsvaret kan endre arbeidsoppgavene, ansvaret og arbeidsstedet for sine sivilt tilsatte dersom det kan do-

kumenteres at dette på grunn av utbruddet av covid-19 er strengt nødvendig for å opprettholde Forsvarets operative evne, beredskap og styrkeproduksjon.

I vurderingen av om sivilt tilsatte skal pålegges endringer i arbeidsoppgaver, ansvar eller arbeidssted, skal den enkeltes personlige forhold vektlegges.

Myndigheten til å pålegge endringer etter første ledd kan ikke delegeres lenger ned enn nivå to i Forsvarets organisasjon.

§ 3 Tiltak for å forebygge smittsomme sykdommer

Forsvaret kan overfor sivilt tilsatte, militært tilsatte og andre tjenesteplikktige som er innkalt til tjeneste, gjennomføre tiltak som er strengt nødvendige for å forebygge smittsomme sykdommer i den hensikt å opprettholde Forsvarets operative evne, beredskap og styrkeproduksjon. Slike tiltak kan omfatte å innføre restriksjoner i reise- og bevegelsesfriheten, og de kan gjelde både i og utenfor arbeidstid.

Myndigheten til å gjennomføre tiltak etter første ledd kan ikke delegeres lenger ned enn nivå to i Forsvarets organisasjon.

§ 4 Ikrafttredelse og opphevelse

Loven trer i kraft straks og oppheves 10. november 2021.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 21. april 2021

Anniken Huitfeldt

leder

Ingjerd Schou

ordfører

